



Probíhající válka na Ukrajině již nyní vedla k řadě tragédií – smrti a zranění civilistů i vojáků na obou stranách konfliktu, nucené emigraci milionů uprchlíků z celé Ukrajiny a zvýšenému geopolitickému napětí na celém světě. Má však i zcela zásadní dopady na vztahy mezi západními zeměmi a Ruskou federací. V reakci na ruskou invazi na území Ukrajiny Evropská unie, USA, Spojené království, ale i řada třetích zemí přijímá proti Rusku, ale i proti ruským společnostem a státním příslušníkům bezprecedentní sankční opatření, nevidaná od druhé světové války, jejichž cílem je zapůsobit ekonomickými prostředky na chování Ruské federace a znemožnit jí další vedení války proti Ukrajině. V tomto materiálu bychom Vám rádi popsali a zrekapitulovali platná sankční opatření Evropské unie proti Rusku, a to ať již byla přijata v minulosti, anebo jde o nová opatření, přijatá po vypuknutí války.

## OBECNĚ

Ve stávající chvíli existuje několik různých sankčních režimů, které se týkají agrese Ruské federace („RF“, „Rusko“) na území Ukrajiny, které se postupně vyvíjejí, prolínají a především rozšiřují. Pro lepší pochopení bychom nejprve představili časovou osu, v jejímž rámci byla přijata jednotlivá omezující opatření proti jednotlivým osobám, územím nebo druhům činností. Následně popisujeme jednotlivé sankční režimy.

Uvedená opatření jsou popisována dle právního stavu k 18. 3. 2022. Upozorňujeme, že obsah a rozsah těchto sankcí se v dnešní době velmi rychle vyvíjí. Současně upozorňujeme, že popisujeme pouze sankce přijaté Evropskou unií. Obchod s Ruskem mohou negativně ovlivnit i další rozsáhlé sankce přijímané USA nebo Spojeným královstvím, kterými se však zde nezabýváme.

## ČASOVÁ OSA

rok 2014 – přijetí prvních sankčních opatření proti Rusku v návaznosti na anexi Krymu a destabilizaci východní Ukrajiny Ruskou federací

21. 2. 2022 – přijaty sankce proti dalším pěti osobám – poslancům ruské Státní dumy a krymským politikům – za aktivní podporu činností ohrožující územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny

23. 2. 2022 – sankce v návaznosti na uznání separatistických útvarů na Donbasu, tzv. „Doněcké lidové republiky“ („DLR“) a tzv. „Luhanské lidové republiky“ („LLR“) Ruskem proti 351 členům Státní dumy RF a dalším 27 osobám, omezení hospodářských vztahů s částmi Doněcké a Luhanské oblasti, které nejsou pod kontrolou ukrajinské vlády, omezení přístupu Ruska ke kapitálovým a finančním trhům

24. 2. 2022 – sankce v návaznosti na zahájení vojenské agrese Ruska vůči Ukrajině, které zahrnují finanční odvětví, energetiku a dopravu, zboží dvojího užití, kontrolu vývozu a financování vývozu, vízovou politiku a další sankce vůči ruským fyzickým osobám

25. 2. 2022 – sankce vůči Vladimíru Putinovi, Sergeji Lavrovovi a členům Národní bezpečnostní rady RF a dalším členům Státní dumy RF, kteří podpořili uznání DLR a LLR

28. 2. 2022 – přijat zákaz transakcí s Centrální bankou RF, zákaz přeletů ruských letadel přes území EU, uvalení nových personálních sankcí

2. 3. 2022 – vyloučení vybraných ruských bank ze systému SWIFT, zákaz médií Russia Today a Sputnik

9. 3. 2022 – na sankční seznam doplněno 146 členů ruské Rady federace, kteří ratifikovali „Smlouvy o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci“ mezi RF a DLR a mezi RF a LLR, a dále 14 osob z řad ruských podnikatelů nebo manažerů řídicích velké ruské společnosti

15. 3. 2022 – další balíček obchodních sankcí, rozšíření sankčního seznamu o další ruské oligarchy a významné osoby

## SANKČNÍ REŽIMY

Jednotlivá sankční opatření jsou přijímána formou rozhodnutí Rady EU, která jsou následně prováděna formou prováděcích nařízení Rady EU. Vzhledem k tomu, že přímo aplikovatelná a závazná pro všechny právnické a fyzické osoby v EU jsou pouze nařízení, odkazujeme pro zjednodušení právě na tato nařízení.

### **Sankční režim 1 – nařízení Rady (EU) č. 208/2014 ze dne 5. března 2014**

Uvedené nařízení stanoví personální sankce proti některým ruským a ukrajinským politikům, včetně exprezidenta Janukovyče a jeho syna v souvislosti s událostmi na Ukrajině z roku 2014 – anexe Krymu Ruskem a vytvoření separatistických útvarů DLR a LLR.

Tato sankční opatření jsou i nadále v platnosti, prováděcím nařízením č. 2022/375 z 3. 3. 2022 došlo pouze ke změně (zúžení) osob podléhajících sankcím.

### **Sankční režim 2 - nařízení Rady (EU) č. 269/2014 ze dne 17. března 2014**

Jde o osobní sankce vůči osobám, které nesou odpovědnost za ohrožení územní celistvosti, svrchovanosti a nezávislost Ukrajiny, anexi Krymu a destabilizaci východní Ukrajiny, které tyto činnosti podporují nebo z ní mají prospěch, nebo které provádějí transakce se separatistickými skupinami na Donbasu na Ukrajině. Omezující opatření spočívají ve (i) zmrazení veškerých prostředků a hospodářských zdrojů těchto osob a (ii) zamezení přístupu k finančním prostředkům a financování. Rada EU zároveň uložila členským státům přijmout opatření ke zamezení vstupu těchto osob do EU. Již ke konci roku 2021 bylo na seznamu přes 200 fyzických a 50 právnických osob.

Tato sankční opatření jsou i nadále v platnosti, přičemž v návaznosti na uznání DLR a LLR Ruskem byla vydána změnová nařízení (č. 2022/259 ze dne 23. 2. 2022 a č. 2022/330 ze dne 25. 2. 2022) společně s prováděcími nařízeními (č. 2022/236 ze dne 21. 2. 2022, č. 2022/260 ze dne 23. 2. 2022, č. 2022/261 ze dne 23. 2. 2022, č. 2022/330 ze dne 25. 2. 2022, č. 2022/336 ze dne 28. 2. 2022, č. 2022/396 ze dne 9. 3. 2022, č. 2022/408 ze dne 10. 3. 2022 a č. 2022/428 ze dne 15. 3. 2022), kterými se rozšířil okruh fyzických a právnických osob, na které se nařízení vztahuje např. o Vladimira Putina, Sergeje Lavrova, Sergeje Šojgua, Antona Vaino, Dmitrije Peskova, poslance Státní dumy RF, kteří hlasovali pro uznání DLR a LLR a další ruské a běloruské politiky. Na sankční seznam byli zařazeni dále ruští podnikatelé a manažeři jako např. Igor Sečín, Ališer Usmanov, Michail Fridman, Gennadij Timčenko, Dmitrij Mazepin, German Chan, Roman Abramovič a řada dalších. Důležité je zařazení zejména tří ruských bank na seznam – Bank Rossija, Promsvjazbank a Vněšekonombank (VEB.RF) – což fakticky znamená zákaz jakékoli činnosti těchto bank na území EU a zákaz osobám v EU obchodovat s těmito bankami.

### **Sankční režim 3 - nařízení Rady (EU) č. 692/2014 ze dne 23. června 2014**

Nařízení zavádí omezení týkající se zboží pocházejícího z Krymu nebo ze Sevastopolu v reakci na jejich protiprávní anexi. Tímto nařízením se zakazuje dovážet do Evropské unie zboží pocházející z Krymu a Sevastopolu, jakož i poskytovat financování nebo či finanční pomoc, včetně pojištění v souvislosti s takovýmto dovozem. Zakazuje se nabyvat jakýkoliv nemovitý majetek či nabyvat nový nebo navyšovat stávající podíl na právnických osobách se sídlem na Krymu nebo v Sevastopolu, účastnit se financování osob na Krymu nebo v Sevastopolu, zakládat společné podniky na Krymu nebo v Sevastopolu nebo s tamním subjektem nebo poskytovat v souvislosti s uvedenými činnostmi investiční služby. Dále se zakazuje export vyjmenovaného zboží zejména z oblasti dopravy, telekomunikace, energetiky nebo těžby nerostných surovin osobám z Krymu nebo Sevastopolu nebo pro užití na těchto územích. Zakazuje se i poskytování služeb v oblasti cestovního ruchu na Krymu nebo v Sevastopolu.

Tato omezení zůstávají v platnosti i nadále.

### **Sankční režim 4 - nařízení Rady (EU) č. 833/2014 ze dne 31. července 2014**

Toto nařízení zakazuje či omezuje určité druhy obchodních činností, které jsou osoby v EU oprávněny vykonávat vůči Rusku nebo vůči ruským fyzickým nebo právnickým osobám.

Dle znění nařízení ke konci roku 2021 byl zakázán vývoz do Ruska zboží dvojího užití, pokud by toto zboží mohlo být použito pro vojenské účely, zejména pak v případech, jsou-li koncovým uživatelem ruské vojenské síly nebo vybrané právnické osoby, podnikající mj. ve vojenství. Dále byly zakázán vývoz zařízení pro průzkum a těžbu ropy do Ruska a poskytování jakýchkoli služeb souvisejících s vojenským materiálem, zařízením dvojího užití nebo zařízením pro průzkum a těžbu ropy. Byl vydán zákaz financování pěti ruských bank (Sberbank Rossii, VTB Bank, Gazprombank, Vněšekonombank a Rosselchozbank) a vybraných ruských společností působících ve vojenském a těžebním průmyslu (Oboronprom, Uralvagonzavod, Objediňonnaja aviastraitelnaja korporacia, Rosněř, Transněř, Gazpromněř) spočívající v zakazu obchodování s jejich cennými papíry nebo poskytování půjček těmto osobám.

V souvislosti s eskalací situace na Ukrajině pak došlo k podstatnému rozšíření zákazů dle tohoto nařízení.

Nařízením č. 2022/262 ze dne 23. 2. 2022 došlo k rozšíření finančních sankcí, kdy byl rozšířen zákaz financování i na ruský stát, jeho vládu, Centrální banku RF a všechny právnické osoby, které jednájí jménem nebo na pokyn ruské vlády nebo ruské centrální banky.

Po zahájení invaze Ruska na Ukrajinu došlo nařízením č. 2022/328 ze dne 25. 2. 2022 k rozšíření zákazu prodeje zboží dvojího užití, jehož export do Ruska je nyní nově zakázán bez ohledu na to, zda má být uvedené zařízení použito k vojenským účelům, či nikoli. Zbožím dvojího užití se rozumí zboží, software i technologie specifikované v nařízení č. 2021/821, které lze použít pro civilní i vojenské účely.

Vedle toho se zakazuje vývoz i dalšího nařízením specifikovaného zařízení, které není zbožím dvojího užití, ale mohlo by přispět k vojenskému nebo technologickému posílení Ruska nebo k rozvoji jeho odvětví obrany a bezpečnosti. Mezi tato zařízení patří např. rozličné snímače a lasery a rádiová, telekomunikační zařízení, radarové systémy, navigace a letecká elektronika, námořní technika nebo letecká technika a pohonné systémy.

Kromě toho toto nařízení vyžaduje, aby hospodářské subjekty získaly předchozí povolení k exportu určitých technologií pro ropný průmysl v Rusku, a zakazuje poskytování souvisejících služeb nezbytných pro průzkum a těžbu ropy v hlubinných vodách, arktický průzkum a těžbu ropy nebo projekty týkající se ropy z břidelic v Rusku, včetně jeho výlučné ekonomické zóny a kontinentálního šelfu.

Současně byl zaveden zákaz dodávek letadel, kosmických lodí a jejich částí a součástí, včetně dodávek náhradních dílů, provádění oprav nebo poskytování jakýchkoli služeb či financování souvisejících s letadly či kosmickými loděmi. Tyto sankce mimo jiné znamenají, že evropské společnosti dále nemohou poskytovat ruským aerolinkám leasing letadel a nelze jim ani dodávat ani náhradní díly. V důsledku tohoto opatření byly ruské aerolinky donuceny ukončit veškeré mezinárodní lety kromě spojů do Běloruska a aktuálně je otázkou, zda a příp. jak dlouho zůstanou jejich aktuálně používaná letadla provozuschopná.

Dále byl úvěrovým institucím v EU uložen zákaz přijímat od ruských občanů a rezidentů nebo právnických osob usazených v Rusku vklady přesahující 100 000 EUR. Toto omezení se však nevztahuje na ty osoby, kteří jsou současně státními příslušníky členského státu EU nebo mají v EU povolení k pobytu, ani na vklady, které jsou nezbytné pro nezakázaný přeshraniční obchod se zbožím mezi EU a RF.

Nařízením č. 2022/334 ze dne 28. 2. 2022 následovala Evropská unie vlády některých členských států včetně ČR a uzavřela pro Rusko svůj vzdušný prostor, když zakázala ruským leteckým dopravcům, jakož i veškerým letadlům zapsaným do leteckého rejstříku Ruska nebo vlastněným, pronajatým či jinak ovládaným jakoukoli ruskou osobou přistávat, vzletat nebo přelétávat přes území celé Evropské unie vyjma nouzového přistání či nouzového přeletu.

Týmž nařízením došlo k zakazu jakýchkoli transakcí souvisejících se správou rezerv a aktiv Centrální banky RF. Tím došlo ke zmrazení devizových rezerv Ruska nacházejících se v Evropské unii.

Nařízením č. 2022/345 ze dne 1. 3. 2022 je s účinností od 12. 3. 2022 zakázáno poskytovat specializované služby předávání údajů o finančních transakcích, které se používají k výměně finančních údajů, následujícím ruským bankám: Bank Otkritie, Novikombank, Promsvjazbank, Bank Rossija, Sovkombank, Vněšekonombank (VEB.RF) a VTB Bank. Pod touto definicí zakázaných služeb se rozumí vyloučení těchto vybraných bank ze systému SWIFT, který je provozován belgickou společností S.W.I.F.T. SCRL.

Týmž nařízením byl současně zakázán vývoz eurobankovek do Ruska, ruským osobám nebo pro použití v Rusku s výjimkou vývozu pro osobní potřeby fyzických osob cestujících na území Ruska nebo pro oficiální účely diplomatických či konzulárních misí. Při vývozu vyššího objemu hotovosti při cestování do Ruska tedy bude nutné pečlivě zvažovat, zda uvedenou částku lze stále považovat za částku pro osobní potřebu cestujícího a členů jeho rodiny, kteří cestují s ním.

Nařízením č. 428/2022 ze dne 15. 3. 2022 došlo k rozšíření sankcí na dodávky zařízení, financování a investování v ruském energetickém sektoru, byl zaveden zákaz poskytování jakýchkoliv ratingových služeb ruským fyzickým a právnickým osobám. Dále byla zavedena rozsáhlá obchodní omezení týkající se importu železa a oceli z Ruska do EU a uvalen zákaz na export vybraného luxusního zboží do Ruska.

### **Sankční režim 5 - nařízení Rady (EU) č. 2022/263 ze dne 23. února 2022**

Jedná se o sankce vydané EU v návaznosti na uznání nezávislosti území Doněcké a Luhanské oblasti Ukrajiny, která nejsou pod kontrolou ukrajinské vlády, a vyslání ruských ozbrojených sil na toto území. Svoji strukturou toto nařízení kopíruje nařízení č. 692/2014 ze dne 23. 6. 2014 (viz výše) a obdobně jako v případě Krymu a Sevastopolu zakazuje dovážet na území Evropské unie zboží pocházející z těchto území a poskytovat takovému importu zboží finanční podporu. Dále se zakazuje dodávat na tato území zboží dvojího užití a vybrané další zboží zejména z oblasti dopravy, telekomunikace, energetiky či těžby nerostných surovin, včetně poskytování souvisejících služeb. Též se zakazuje na tomto území nabývat

nemovitosti či nabývat nový nebo navyšovat stávající podíl na tam usazených právnických osobách.

Upozorňujeme, že v tomto nařízení není jednoznačně vymezeno teritorium, na něž se vztahují sankce, přičemž území, které není pod kontrolou ukrajinské vlády, se nyní každým dnem mění. V hraničních případech bude tedy nutné si vždy individuálně posoudit, zda se jedná o dovolenou či zakázanou oblast pro dovoz zboží či poskytování služeb.

## OPATŘENÍ ČESKÝCH ORGÁNŮ

Nad rámec výše popsaných sankčních opatření EU přijala vláda ČR i usnesení č. 130 ze dne 25. 2. 2022, kterým nařídila zastavit přijímání žádostí o víza a povolení k dlouhodobým a trvalým pobytům na zastupitelských úřadech ČR podávaných ruskými státními příslušníky a zastavit již zahájená řízení o udělení víza. To efektivně znamená, že žádný občan RF nebude až do odvolání moci získat na českých ambasádách nové vízum, a to včetně turistického.

Dále Stálá komise Poslanecké sněmovny pro kontrolu činnosti Finančního analytického úřadu („FAÚ“) přijala usnesení ze dne 1. 3. 2022, kterým vyzývá FAÚ k přijetí opatření vedoucích ke zvýšeným kontrolám finančních a realitních transakcí občanů a subjektů Ruska a Běloruska. Jakkoli toto usnesení není právně závazné, lze očekávat, že povede ke zvýšené aktivitě FAÚ při kontrole finančních transakcí ruských fyzických a právnických osob.

## SANKCE ZA PORUŠENÍ, ZÁVĚR

Omezující opatření uložená výše uvedenými předpisy jsou na území ČR prováděna v souladu se zákonem č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí. V závislosti na druhu a závažnosti porušení lze uložit za takovéto jednání pokutu až do výše 50 000 000 Kč. Porušení sankčních předpisů může být kvalifikováno též jako trestný čin porušení mezinárodních sankcí dle § 410 trestního zákoníku, případně ve specifických případech i jako některých z hospodářských trestných činů, jako např. porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití dle § 262 trestního zákoníku.

Export jiného zboží do Ruska, jakož i jiné než výše uvedené transakce s ruskými subjekty jsou i nadále povolené. Upozorňujeme však, že i u nich aktuálně vyvstává řada praktických problémů, např. při peněžních převodech do ruských bank, financování, nebo přepravě zboží na/z území RF.

Seznam všech osob, které se aktuálně nachází na sankčních seznamech Evropské unie lze najít na webových stránkách Finančního analytického úřadu [zde](#).

Seznam osob podléhajících sankcím ze strany Spojených států amerických lze nalézt na webových stránkách Ministerstva financí USA [zde](#).

Seznam osob podléhajících sankcím Velké Británie lze v různých formátech nalézt na webových stránkách vlády Spojeného království [zde](#).

Upozorňujeme, že výše uvedený seznam se týká pouze aktuálních sankcí ohledně Ruské federace. Řada obdobných omezujících opatření byla vydána i ohledně Běloruské republiky coby země, která poskytuje aktivní podporu Ruské federaci při invazi na Ukrajinu. Vzhledem k menšímu významu Běloruska v mezinárodním obchodu se však v tomto materiálu zaměřujeme pouze na sankce proti Ruské federaci.

V případě Vašeho zájmu o bližší informace nás neváhejte kontaktovat.



Sledujte nás na Facebooku a na LinkedIn

Informace obsažené v tomto materiálu nelze považovat za právní rady, nejsou vyčerpávající a nejsou zamýšleny pro žádné konkrétní použití. Před aplikací zde obsažených informací nebo rozhodnutím učiněným na jejich základě doporučujeme vyhledat naši nezávislou a odbornou právní konzultaci.

V případě, že máte zájem o právní služby, prosím kontaktujte nás na následující e-mailové adrese: [info@randls.com](mailto:info@randls.com).

Zásady zpracování osobních údajů jsou dostupné [zde](#).

V případě, že si nepřejete, abychom Vám zasílali newsletter, prosím, odhlaste se na e-mailové adrese [info@randls.com](mailto:info@randls.com).